

Ílla Anna í Kvívík:

Hon var hørð men gav góða løn og góðan mat

Sámal Johansen endar her frásøgn sína um bygdirnar í Norðstreymi. Hann skrivar um Kvívík, Stykkið, Leynar, Skæling og síðani um Vål og Nes

Kvívíkar kommuna

Í Kvívíkar sókn eru seks bygdir, tær eru: Vålur, Nesíð, Kvívík, Stykkið, Leynar og Skælingur.

Vålur og Nesíð eru á suðursíðuni á Vestmanna, men hoyra til Kvívíkar sókn, tí sum nevnt undir umrøðuni av Vestmanna, eiga kvívíkingar líka no ður til ána Heljareyga, ið rennur á sjógv Inn í Fjørð í Vestmanna.

Kvívík er mitt á vestsíðuni á Streymoy, út móti Vestmannasundi, men so sunnarlaga, at Vágoyggin ikki verjir nógv væl, so Kvívík má sigast at vera ókyrrpláss.

Norðan fyri Kvívíkar kommunu eru Vestmanna og Hvalvíkar kommunur, eystanfyri er Kollafjarðar sókn, móti landsynningi er Kaldbaks kommuna og sunnanfyri er Tórshavnar uttanbiggja kommuna, Norðadalshagi.

Hertil er at siga, at síðani Kaldbak fór upp í Tórshavnar kommunu, er tað væl einki, sum eitur Kaldbaks kommuna, so grannin hjá Kvívík móti landsynningi má sigast at vera Tórshavnar kommuna.

Kvívík er o.u. 6 km sunnan fyri Vestmanna, har er, sum sagt, ókyrrpláss, ring lending við urðargróti — »tá ið hann kom í urðina oman« — stendur í »Brókatátti«, nakað er vælt um lendingina, men brimpláss er har framvegis. Annars kann tað sigast um alla strondina hjá kvívíkingum, at hon er illa atkomandi. Tað, ið teir eiga í Vestmanna, er kyrt, men undirlendi er einki.

Í Kvívík eru 48 merkur, 4 hagapartar við tólv mörkum í hvørjum hagaparti.

1) Junkarahagin er 12 merkur alt ogn.

2) Ognarhagin er 12 merkur, harav eru 9 merkur og 14 gyllin ogn, 1 mörk og 10 gyllin kongsjörð og 1/2 mörk benifiserað til prestin.

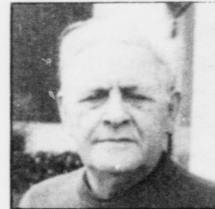
Presthagin er 12 merkur, harav eru 3 merkur og 12 gyllin ogn, 1 mörk og 4 gyllin kongsjörð, og 7 merkur benifiserað til prestin.

4) Úti í Haga er 12 merkur, allar 12 merkur eru kongsjörð. Av hesum 12 mörkum hevur Niðristovubóndin í Vestmanna 3 merkur og 12 gyllin í festi, tær sonevndu »Kvívíkur«.

Viðvíkjandi »Kvívíkmerkum« er at siga, at eingin við vissu kann siga, hvussu tað ber til, at tær eru

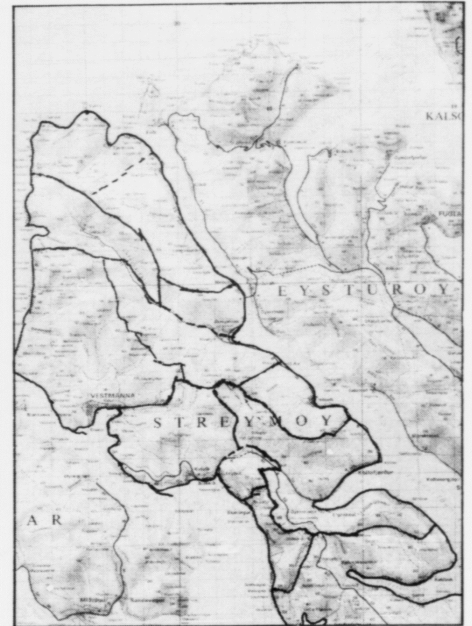
farnar til Heygafestið í Vestmanna og nær tær eru farnar hagar, men nøkulunda vist er, at tær eru farnar frá »Úti í Haga« (Hellugarði) í Kvívík, tí bóurin, sum hoyrir til hesar »Kvívíkmerkur« er framvegis í Kvívík og liggur — sumt av honum — mitt gjøgnum Hellubo og sumt fram við Hellubo.

»Kvívíkmerkur« eru farnar frá Kvívík til Vestmanna áðrenn 1584. Hetta ár vóru »Kvívíkmerkur« 4 festir (1 mk. + 1 1/4 mk. + 1/2 mk. + 1 mk.). Av hesum 4 festunum hevði Heygsbóndin 1 festi 1 1/4 mk., meðan 3 aðrir festarar høvdu hinar partarnar, men tá ið Heygafestið 1655 varð bytt í tvey, fingu Heygabøndurnir í felag festibræv uppá øll 4 festini, t.v.s. »Kvívíkmerkur« (3 merkur og 12 gyllin) vórðu

eitt festi, sum báðir Heygabøndurnir høvdu í felag. E. A. Bjørk sigur, at 1684 vórðu »Kvívíkmerkur« byttar í tvey festi millum báðar Heygabøndurnar, »og denne ordning har siden været opretholdt«. Hetta er vist ikki beint, tí í dag er tað bara bóndin í Niðristovu á Heygum, sum hevur »Kvívíkmerkur«.

Royndir hava verið gjørdar at fáa »Kvívíkmerkur« frá aftur Heygafestinum í Vestmanna til Kvívíkar, men hetta hevur ikki borið til.

Kirkjan í Kvívík

Undir umtaluni av Kollafirði nevndi eg tvær prestaekinkjur, Onnu Gregersdatter og Johanne Marie Bohm. Eg havi her hug at siga eitt sindur meir um aðra av teimum, Onnu Gregersdatter, »illu Onnu«.

Sum nevnt búði hon á »Eystaru Hellu«, hetta pláss var so seint sum í seinnu helvt av nitjandu old kallað »Prestakonuhella«. Anna Gregersdatter skuldi vera ógvuliga ráðarík og trætin, hesi lýti skuldi hon hava eftir pápanum, Gregers Hansen Varde. Í bønnum í Kvívík er eitt jarðarstykki, sum verður nevnt »Træta«, navnið sigst at koma av, at Anna trættist so nógv um ognarrættin til hetta jarðarstykkið. Annars munnu træustykki vera so nógvastaðni í Føroyum.

Anna Gregersdatter átti eina dóttur, sum æt Anna Maria. Henda Anna Maria búði á einkjugarðinum í Norðradali. Tá ið móðir hennara kom at ferðast, mátti hin yngra krógvá kariatúrin burtur, tí sá »illa Anna« eitt kariatúr, sum henni líktist væl á, so fór hon bara av stað við tí.

Henda Anna Maria var, sum sagt, dóttir Onnu Gregersdatter, »illu Onnu« og prestin Christoffer Larsen Müller, hon hevði verið gift við prestinum og rektaranum Peder Pedersen (Follerup), ið var sonur prestin á Sandoy, Peder Clementsen, sum var sonur Clement Laugesen Follerup (harra Clæmint). Anna Maria bar orð fyri at vera minst líka harðrend sum móðirin, »illa Anna«. Krambakallarnir við handilin í Havn ræddust hana sum »hin versta«, og handelsforvaltarin, Claus Poulsen, skrivar: »Den handelskarl, jeg har for hosernes annamelse, har hun sat sådan skræk i, at han ønsker den dag, hun kommer, var forbi... Med et ord at sige, det synes af hendes opførsel, hun må have foresat sig at agere ondskenen selv«.

Tær hava óivað verið tvær sjáldsamar konur, hesar báðar móðgurnar, men henda góða Anna Gregersdatter man hava verið eitt satt konubrot. 19 ferðir var hon á tingi við ymiskum sökum, og hon